

Sporočilo za javnost

Čestitke in poziv za več trajnostne lokalne hrane v javnih zavodih in krepitvi lastne prehranske varnosti

Žalec 17.11.2025. Ob tednu slovenske hrane čestitamo vsem kmetom in deležnikom v prehranski verigi, ki zagotavljajo lokalno hrano. V Združenju Ekoci, skupaj s številnimi podporniki pobud za povečanje deleža trajnostno lokalno pridelane hrane v javnih zavodih in prehransko varnost s slovensko hrano, ponovno opozarjamo na eno izmed ključnih vprašanj prihodnosti države: ali bomo kot družba zagotovili varno, lokalno in kakovostno hrano za otroke in vse prebivalce za sedanjost in prihodnost? Ali bomo znali ponovno vzpostaviti nacionalno prehransko verigo od semena do krožnika?

Ob tem opozarjamo tudi na **veliko odvisnost hrane od uvoza**, ter postavljamo vprašanja ali **bo nadzor nad kvaliteto hrane sploh možen**. V novembru je sprejet sporazum Mercosur, ki predvideva uvoz hrane pod ugodnimi pogoji iz držav kot so Brazilija, Argentina... V teh državah **pa pridelava poteka z GSO - gensko spremenjeni organizmi**, istočasno pa je v zaključni fazi sprejem zakonodaje o NGT - novih genomske tehnike pridelave rastlin

Na septembrskem simpoziju »**Javno naročanje z vizijo – trajnostna lokalna hrana v javne zavode**« so nastale pomembne pobude, ki poudarjajo, da **mora imeti pri javnem naročanju prednost lokalna ekološka hrana, nato hrana iz shem kakovosti ter lokalno pridelana konvencionalna hrana pred uvoženo hrano**. Pri tem je ključna najkrajša pot od pridelovalca do uporabnika. **Hrana, ki vsebuje žuželke ali je pridobljena z bioinžinerijom naj ne bo na jedilnikih javnih zavodov**. Celotne pobude in predlogi rešitev so objavljeni v dokumentu: [POBUDE IZ SIMPOZIJA – JAVNO NAROČANJE Z VIZIJO – VEČ TRAJNOSTNE LOKALNE](#).

Kljub sprejeti noveli Zakona o šolski prehrani, ki bo od leta 2027 zagotovila brezplačno kosilo za vse osnovnošolce, ostaja odprto vprašanje, če bo ta hrana tudi lokalna in trajnostno pridelana? V številnih javnih zavodih se ponudnike se še vedno izbira izključno hrana po najnižji ceni, kar slabi lokalne prehranske verige in zmanjšuje delež slovenske hrane na krožnikih otrok. Ali obstaja možnost, da bodo javni naročevalci posegali po nizkocenovni hrani iz uvoza namesto po lokalni hrani?

Zakaj je dobro vedeti kaj predvideva sporazum Mercosur in kako lahko vpliva sočasni zakonodajni postopek o NGT na ravni EU? V novembru 2025 je začel veljati **trgovinski sporazum med Evropsko unijo in državami Mercosur** (Argentina, Brazilija, Paragvaj in Urugvaj), ki **omogoča uvoz živil v EU pod ugodnejšimi pogoji**. Države članice Mercosurja sodijo med največje svetovne proizvajalke hrane, pri čemer se v pridelavi hrane pogosto uporabljajo **gensko spremenjeni organizmi (GSO)**. V sporazumu je sicer določeno, da morajo vsi izdelki, uvoženi iz držav Mercosurja v EU, »biti skladni s strogimi predpisi EU o varnosti hrane, varstvu okolja in zaščiti potrošnikov« (vir: [European Commission – EU–Mercosur Agreement Factsheet](#)).

V Evropski uniji je **označevanje GSO živil strogo regulirano**: vsak izdelek, ki vsebuje ali je pridobljen iz GSO, mora biti jasno označen, kar zagotavlja sledljivost in pravico potrošnika do obveščenosti (vir: [Regulation \(EC\) No 1829/2003 on genetically modified food and feed](#)).

V državah Mercosur pa so pravila o označevanju manj enotna: Brazilija dovoljuje do 1 % vsebnosti GSO brez obvezne oznake, Argentina označevanja GSO živil na zvezni ravni sploh ne zahteva. V obeh državah potekajo zakonodajne spremembe, ki izvemajo določene NGT proizvode iz sistema GSO, kar pomeni, da se lahko na trgu pojavijo živila brez kakršnegakoli označevanja. To povzroča vrsto nejasnosti in tveganj za potrošnike ter javne naročnike.

Zakonodaja o NGT in patentiranju semen. V novembru 2025 pa je v zaključnih postopkih tudi **sprejem zakonodaje na ravni EU o NGT) novih genomskehi tehnikah pridelave rastlin)** kjer se predvideva **neoznačenost semen in hrane - NGT1**, v katerih je spremenjeno **do 20 genov**. Za NGT2 kjer bo lahko spremenjeno **več kot 20 genov in so lahko enačena z GSO** trenutno potekajo lobistični procesi ali **bodo sploh označeni kot je bilo trenutno predvideno. Kako bomo vedeli kaj kupujemo?** Predlagamo vzpostavitev dodatnega nadzornega mehanizma za preverjanje označevanja in sledljivosti GSO ter NGT v živilih, vključno s tistimi živilii, ki bodo uvožena iz sporazuma Mercosur. Predlagamo, da Slovenija še naprej upošteva previdnostno načelo pri sprejemanju zakonodaje o NGT in **ne podpre zakonodaje na ravni EU ali pa si zagotovi, da ta uredba ne velja za Slovenijo**. Ko bo zakonodaja sprejeta, bo v Sloveniji veljala neposredno, saj je uredba EU pravno zavezujoča in ne potrebuje prenosa v nacionalno zakonodajo (razen, če bo zahtevala določitev pristojnih organov ali sankcij). (Vir: [EUR-Lex – Legislative procedures for NGT regulation](#)).

Kako prepoznati živila, pridelana z NGT ali GSO? Kako bo zagotovljen nadzor pri nas - le na vzorčnih pošiljkah ali sistemsko? Kakšni so dolgoročni učinki teh novih tehnologij? Učinki teh novih tehnologij na zdravje ljudi, živali, čebel in biotsko pestrost za daljše obdobje niso dovolj raziskani. Evropska agencija za varnost hrane (EFSA) opozarja, **da dolgoročnih raziskav o vplivih novih genomskehi tehnik na zdravje in okolje še ni dovolj in da je pri njihovi uporabi potrebno načelo previdnosti** (vir: [EFSA – New Genomic Techniques](#))

Poziv celotnemu državnemu sistemu. Da bi spodbudili celovit premik v smeri prehranske varnosti, smo pobude **najprej naslovili na celoten nabor državnih institucij in Ministrstev**, ki bi lahko doprinesli k večji prehranski varnosti in so ključnega pomena za delovanje prehranskih in preskrbnih verig. Njihovi odzivi so javno dostopni na [www.ekoci.si](https://ekoci.si/zadnje/odgovori-pristojnih-institucij-in-odlocevalcev-na-pobude-kako-do-vec-lokalne-hrane-v-javnih-zavodih/). <https://ekoci.si/zadnje/odgovori-pristojnih-institucij-in-odlocevalcev-na-pobude-kako-do-vec-lokalne-hrane-v-javnih-zavodih/>

Po prejemu odgovorov, smo **POBUDE IZ SIMPOZIJA – JAVNO NAROČANJE Z VIZIJO – VEČ TRAJNOSTNE LOKALNE**. in predloge naslovili tudi **na predsednika vlade RS Slovenije dr. Roberta Goloba Slovenije**. Objava pisma je na povezavi V prihodnjih dneh bodo Pobude in predlogi bodo poslane še **Državnemu zboru in Državnemu svetu**, saj je prehranska varnost strateškega pomena za obstoj naroda. Pošiljamo pozitivne pobude, ki smo jih pripravili skupaj s strokovnjaki. Predlagajo **zmanjšanje birokratskih postopkov pri naročanju živil v javnem naročanju in pozivajo državo naj vzpostavi sistem za javno naročanje**, kjer bo večinoma na jedilnikih le lokalna hrana oz. tista, ki je najbližja od izvora do naročnika . V javnih zavodih **se porabi več kot 10 odstotkov celotne porabljene hrane** zato je vzpostavitev **prehranske verige močan vzvod z velikimi multiplikativnimi učinki**, ki bo hkrati ohranjali prehransko varnost , ohranjali podeželje in vzpodbujali nova delovna mesta v agroživilski panogi. Predlagane so povečanje zalog semen in živil v državnih rezervah za primer morebitnih nepredvidenih situacij, posebej pa opozarjajo na čimprejšnjo vzpostavitev lokalne prehranske verige, ki bo delovala za tudi v času morebitnih nepredvidenih situacij.

Ključno vprašanje, ki zadeva vse nas. Prehranska varnost je odvisna od vsakega člana v verigi od pridelovalca, starša, organizatorja prehrane, ravnatelja, institucij do odločevalca do naprednih medijev. Zato v javnosti odpiramo vprašanje, ki se dotika slehernega posameznika: **»Kaj lahko jaz storim za večjo prehransko varnost v javnih zavodih in za blaginjo sedanjih ter prihodnjih rodov?«** Po svetu danes trpi lakoto vsaj deseti prebivalec. Naša odgovornost je, da poskrbimo, da med lačnimi ne bomo mi, ne naši otroci, ne generacije, ki prihajajo za nami.

Ali boste soustvarjali trajnostno prehransko varnost za sedanje in prihodnje rodove tudi vi? Predlagamo, da pogledate še opis podrobnejših pobud v prilogi ali na spletni strani: www.ekoci.si;

Pobude in predloge podpirajo ozaveščeni ljudje , institucije, društva, kmetije, širom Slovenije. Združenje Ekoci – Eko civilna iniciativa Slovenije , Vseslovensko gibanje Oskrbimo Slovenijo – Štafeta semen, Društvo Samooskrbni.net, Alpe Adria Green, Inštitut za ekološko kmetijstvo, Fakulteta za biosistemske vede Univerze v Mariboru, ZDEKS – Združenje ekoloških kmetov Slovenije, Pomurska ekološka zadruga, Biodinamično društvo Ajda Vrzdenc, Zveza biodinamikov Slovenije, Sindikat kmetov Slovenije, Kmetije Metličar, Mis, Lesarovi Seznami z še več podpisnikov in več sto ozaveščenih posameznikov so hranjeni in obdelani v skladu z veljavno zakonodajo o varstvu osebnih podatkov (GDPR).

Soustvarjajmo trajnostno prehransko varnost skupaj za sedanje in prihodnje rodove.

S spoštovanjem.

Za Združenje Ekoci, pripravljavce in podpornikov predlogov in pobud Irena Rotar, preds.

16.11.2025

:

**Združenje EKOCI -
eko civilna iniciativa**

**f Ekoci - eko civilna
iniciativa**

**📍 Ulica Savinjske ceste 4,
SI - 3310 Žalec**

**Oskrbimo Slovenijo - Štafeta semen
Sonaravni vrtovi**

✉ ekoci.si@gmail.com

🌐 www.ekoci.si

3

**Bodimo pripravljeni - nič
nas ne sme presenetiti**